

Oponentský posudek diplomové práce Moniky Buldrové

Využití obrazového materiálu na 1. stupni ZŠ

Jednou z důležitých otázek pedagogického výzkumu je vztah mezi učebnicemi a procesy učení u žáků. Opomíjeným faktem je to, jak vůbec žáci vnímají a zpracovávají dané informace z učebnic, a to nejen informace verbální, ale i neverbální, obrazové. Proto považuji téma, které si diplomandka zvolila, za velmi důležité. Původně zamýšlený rozsah diplomové práce autorka zúžila na využití série obrázků v komunikační a slohové výchově na 1. stupni ZŠ. To jí umožnilo lépe zacílit pozornost na funkčnost využití obrázkové osnovy, zejména při nácviku vypravování.

Druhá kapitola je věnována nonverbální stránce učebnic, tedy obrazovému materiálu. Autorka si všímá třídění ilustrací, fotografií, funkcemi neverbální složky učebnic, požadavkům na ilustrace a fotografie v učebnicích.

Autorka zvolila tři řady učebnic pro 1. stupeň ZŠ, které podrobila důkladné analýze z hlediska zastoupení a funkčnosti sérií obrázků sloužících k nácviku vypravování, popř. popisu děje. Při analýze velmi vhodně využívá poznatků, které získala studiem odborné literatury. Při analýze učebnic nakladatelství Fraus měla autorka možnost porovnat série obrázků z posledního vydání učebnice (2019, 2021) se sériemi z předchozího vydání (2007, 2010). Změny, ke kterým došlo, jsou velmi zajímavé, ne vždy je však možné je hodnotit jako zlepšující alterace. Analýza, kterou autorka provedla, je velice podrobná a pečlivá, autorka upozorňuje na úskalí, která při práci se sériemi obrázků mohou ve vyučovacích hodinách nastat. Je zde patrná její učitelská zkušenost.

Výsledky provedené analýzy autorka využila ke svému výzkumu. Zvolila dvě série obrázků, z nichž u jedné předpokládala nejednotnou interpretaci děje při vyprávění žáků, a zjišťovala, zda se stanovená hypotéza potvrdí. Výzkumný vzorek tvořilo celkem 100 žáků pěti základních škol. Interpretace výsledků výzkumu je provedena důkladně.

V poslední kapitole autorka uvádí přípravy vyučovacích hodin, jejichž tématem je vypravování podle série obrázků, ale i popis pracovního postupu a písemný vzkaz, a jako pomůcky slouží série obrázků, které sama vytvořila. V těchto přípravách diplomantka uplatnila značnou míru pedagogické tvořivosti. Přípravy mohou sloužit jako inspirace pro učitele, v diplomové práci je odkaz na online úložiště LearningApps, v němž lze materiály získat. Velmi kladně hodnotím, že autorka uvádí i svou reflexi hodin, které podle příprav vedla. Ověření proběhlo v době distanční výuky, autorka přikládá i ukázky textů vypravování žáků, které podle navržených sérií obrázků vznikly. Upozorňuje nejen na to, co se zdařilo, ale v reflexích označuje i „kritická místa“ a navrhuje alterace, jak se vzniklým problémům v následující výuce vyhnout.

Diplomovou práci hodnotím jako zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci výborně.

Plzeň 30. 5. 2022

PaedDr. Jana Vejvodová, CSc.,

vedoucí diplomové práce

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

Jelínková